

# NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 240, za pol leta K 120, za četrt leta K 60, za mesec K 20, za Nemčijo celo leto K 312, za ostalo tujino in Ameriko K 360.

Reklamacije za list so poštne proste.

Upravištvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan opoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm × 55 mm po K 120. Uradni razglaš, poslano ter notice isti prostor K 160. Pri večjem naročilu popust.

## Opcijska pravica in volitev v konstituanto.

V zmislu mirovne pogodbe imajo tujerodni naši državljani pravico, da se izjavijo v določenem času za pripadnost svoji narodnostni državi, kar se nanaša na vse druge pokrajine razen Srbije in Črne gore. Ista določba velja tudi za plebiscitno ozemlje. Značilno pri tem je prav posebnost, da velja ta opcijska pravica za vse tujerodne prebivalce, čeprav imajo v naših občinah domovinsko pravico. Ako se izjavijo potem, ko bo verificiran mir v določenem roku za tujo državo, se morajo v določenem roku izseliti.

Ta določba je dala povod narodnemu predstavništvu, da je vse te državljane in prebivalce v Sloveniji in po drugih prej Avstro-ogorski pripadajočih pokrajinah izključilo od volilne pravice za konstituanto. Mi se čudimo, kako je mogla meščanska delegacija za Slovenijo glasovati za tak nezmisel, ko je vendar očividno, kako ogromno število prebivalstva, velik del štajerskega prebivalstva in tudi na Kranjskem izgubi s tem volilno pravico že po naravi določbe in če še upoštevamo, kako se bo po posameznih krajih subjektivno določala tujerodnost, smemo biti prepričani, da bo mnogo po mišljenju, jeziku in rodu slovenskih prebivalcev prišlo ob volilno pravico. Krivična je pa ta določba sploh, če se jemlje državljani, ki prebivajo tu že desetletja, ki so morda od pamtveka na tem ozemlju pravice.

O tem vprašanju treba izpregovoriti jasno besedo. Delavstvo po vsej državi naj pove svoje mnenje.

(Vesli LDU.)

## PREVOZ ZEMELJSKIH OStan-KOV SARAJEVSKIH ATENTATOR-IEV.

Sarajevo, 3. V sredo, 7. t. m. prišel v Sarajevo zemeljske ostanke Vidovdanskih junakov. Pred postnim poslopiem se bo vršil sprejem ter bodo položili zemeljske ostanke na voz ter bo pri tej priliki govoril slavnostni govor dr. Lujo Novak. Za tem bo krenil ves sprevod na mesto atentata, kjer bo govoril Vasilij Grdilič, nakar bo pevski zbor očel „Hej, trubas!“ Zatem bo krenil sprevod na pokopališče, kjer je prirejena za Vidovdanske junake posebna grobnica.

## MINISTRSKI SVET.

Belgrad, 4. Na včerajšnji seji ministrskega sveta, ki je trajala od desetih do ene popoldne, je minister za notranje stvari poročal o uspehih svojega inspekcijskega potovanja po južnih krajih naše države ter predlagal odredbe, ki se naj ukrenejo v

svrhu zagotovitve javne varnosti in ki jih je ministrski svet tudi odobril. Sprejet je bil tudi predlog namestnika ministra za trgovino o sporazumu s češkoslovaško republiko glede izvoza gotove količine moke in pšenice iz naše države. Razen tega je ministrski svet razpravljal o drugih važnih vprašanih, ki so bila na dnevnem redu. — V včerajšnji seji se je bavil ministrski svet tudi z vprašanji preosnovne pokrajinskih vlad. Vendar pa v tej seji to vprašanje še ni bilo rešeno.

## POVIŠANJE PLAČ ŽELEZNIČAR-IEV.

Belgrad, 4. S sklepom ministrskega sveta so povišane prometnemu osebju na železnica plače za 50%.

## FRANCIJA MOBILIZIRA.

Berlin, 3. »Berliner Tageblatt« poroča iz Karlsruhe: Pariški »Journal« objavlja oficijozno pooblastitev ministrskega sveta za vojnega ministra, pozvati nastopne francoske čete k orožju: Vse letnike 1895. do

1902., nadalje podčastnike letnikov 1889. do 1894. Vzrok te mobilizacije ni razviden. Prekone gre za odposiljateve večjih francoskih čet v Malo Azijo ali na Poljsko.

## ENTENTA V SKRBEH ZA SVOJO ŽRTEV.

Pariz, 3. »Chicago Tribune« poroča o porazgovoru med Fochom in britanskim maršalom Wilsonom. Povzročeno po mnini prošnji Pilsudskega za pomoč. Porazgovor je trajal nad eno uro. Bavili so se s položajem, nastalem po prodiranju boljševikov. Misli se, da bodo boljševiki dospeli do Varšave, ako bi jih političnim putem ne prisilili, ustaviti svoje prodiranje. Poljska vojska je po šestletnem boju utrujena in ne more veljati več kot učinkovita armada. Razen tega primanjkuje Poljakom vojnega materiala in zalog. Zmešnjavi v krogih poljskega generalnega štaba je velika.

## RUSKO-POLJSKO BOJIŠČE.

Moskva, 3. V ozemlju Mosyr smo pritiskali sovražnika za reko Ippo. Pri Saslavlju so Poljaki izpraznili vhodni brez reke Gorya. V ozemlju Novala Učica so zavzele rdeče čete Rahovko. Naše čete so zasedle mesto Nogajsk ob Azovskem morju. Uralski Kozaki so sklenili, da se dajo uvrstiti v rusko armado na zapadni fronti.

## MUSTAFA KEMAL PRED CARIGRADOM.

Moskva, 3. Po poročilih iz Soluna, stoji čete Mustafa Kemala paše 30 km pred Carigradom. Mustafa Kemal paša je stavil angleškemu poveljniku ultimatum, na katerega mora odgovoriti v roku treh dni in ki zahteva, da Angleži izpraznijo svoje postojanke. V primeru, da Angleži tega ne stori, grozi Mustafa Kemal paša, da bo napadel turški del mesta.

## Narodno predstavništvo.

LDU Belgrad, 2. julija, 106. redni sejanek narodnega predstavništva je otvoril predsednik dr. Ribar ob 5. popoldne. Tajnik Vujinovič je prečital nato zapisnik prejšnje seje, ki se je odobril brez izpremembe. Med interpelacijami je bila vložena tudi interpelacija posl. Blankinija na ministrskega predsednika radi notranjega in zunanjega položaja, v kolikor se tiče naših odnosov napram Italiji. Za tem je prešla zbornica na dnevni red: Nadaljevanje debate o volilnem redu. V razpravi je bil člen 15, ki govori o tem, kateri uradniki imajo volilno pravico, in o tem, ali morajo pustiti službo, če kandidirajo. V podrobni debati so govorili posl. Miladin Stefanović, Jaka Prodanović, prof. Masič, Mihajlo Ilić, Aleksa Zvonović in prof. Voglar. Večina govornikov je predlagala, naj se sprejme člen 15, kakršen se predlaga. Izjavili so, da je položaj uradnikov inkompatibilen s položajem poslancev. Prof. Ma-

sič in Voglar sta zastopala nasprotno stališče. Minister za pravosodje se je zavzemal za sodnike, češ, da morejo biti voljeni v okrajih, v katerih ne služujejo. Minister za konstituanto St. Protić je opozarjal, naj bi se delo hitreje vršilo, zakaj, če se bo tako zavlačevalo kakor sedaj, ne bomo dobili volilnega zakona. Prosi skupščino, naj sprejme člen 15, neizpremenjen, ker ni naloga narodnega predstavništva, da ustvari nekaj, kakor so to predlagali predgovorniki, ker se imajo ta vprašanja rešiti pri razpravi o ustavi. Po osebnem poljudnem med posl. Pašičem in ministrom Protićem je došlo do glasovanja o členu 15, ki je bil sprejet z besedilom odbora. Za tem je predsednik zaključil sejo.

Beograd, 3. Današnji 106. redni sejanek narodnega predstavništva je otvoril podpredsednik dr. Ribar ob petih popoldne. Tajnik Vujinovič je prečital zapisnik zadnje seje, ki je bil odobren brez izprememb. Poslanec Zlatić je stavil vprašanje na predsednika radi nedelavnosti imunitetnega odbora. Predsednik je odgovoril, da je vse ukrenil, da bi ta odbor vršil svoje posle. Znamo mu je tudi to, da je predsednik odbora sklical člane k sebi, člani pa niso došli. Sedaj hoče tudi predsednik sam pozvati člane odbora brzojavno, naj pridejo v Beograd, ker se jim v nasprotnem primeru odtegnejo dnevnice. Zatem je prešla zbornica na dnevni red: Debata o volilnem redu. Debata se je vršila popolnoma gladko. Paragrafi 16 do 79 so bili sprejeti, kakor so bili predlagani od odbora. Nato je zaključil predsednik sejo ob polusrednih zvečer ter določil prihodnjo za ponedeljek ob štirih popoldne.

Beograd, 4. V jutrišnji seji narodnega predstavništva se bo razpravljalo 80. člen volilnega zakona, ki se tiče vprašanja o kolonikah. Ker je to zelo važna točka, so določili, da bo razprava o tem členu trajala dve ali tri seje.

## Politični pregled.

+ Naknadne volitve za izpraznjena mesta zastopnikov v zagrebškem mestnem zastopstvu se vrše 18. t. m. Volitve se bodo vršile na 30 voliščih. Izvoljenih bo 20 zastopnikov, ker so komunistični mandati proglašeni za neveljavne.

+ Pogajanja za propozicijni kabinet v Avstriji. Pogajanja za sestavo nove avstrijske prehodne vlade se nadaljujejo na podlagi predloga socijalnih demokratov za propozicijni kabinet, ki bi ga volil parlament. Sodi se, da bodo pri taki sestavi vlade dobili socijalni demokrati eno resorto, ki jih sami zahtevajo: državni urad za notranje zadeve pa naj bi zasedel nestrankarski uradnik. Ta terek se sestane parlament, novo vlado pa bo najbrže volil še le dva dni pozneje, ker bo moral preje skleniti še zakon, ki bo omogočil propozicijni kabinet. Zanimivo za nas je pri tej avstrijski vladni krizi to, da meščanske stranke, klub temu, da imajo večino, nočejo vladati same brez socijalnih demokratov.

+ Švicarski socijalisti in III. internacionala. Izvršilno vodstvo švicarske socijalno-demokratske stranke je z ozirom na zborovanje pristajalo III. internacionala, ki so sklenili, da preko socijalno-demokratske

stranke vstopijo v III. internacionala, podalo izjavo, v kateri ugotavlja, da edina izvršilno vodstvo zastopa stranko na zunaj ter da torej nima nobena strankina frakcija pravice kakega zastopstva. Postopanje izredne konference v Olten pomeni, da se je hotelo odstraniti izvršilno vodstvo le v to svrhu, da bi se moglo odločiti vprašanje o III. internacionali. Izvršilno vodstvo odločno protestira proti temu postopanju in bo zadevo predložilo strankinemu kongresu.

+ Lenin in francoski socijalisti. Lenin je sprejel v Moskvi sodruga Cachine in Frossarda in jima je za zblizanje stavil sledeča dva pogoja: 1. Zapadnemu socijalizmu dati smer z ustanovitvijo svetovne in s pristopom k tretji internacionali. Ta se pravi: Popolnoma se mora opustiti propaganda za tkzv. četrtro internacionalo, v kolji nameravajo nekatere frakcije zedniti načela druge in tretje. 2. Priznati upravičenost delovanja boljševikov, s katerim svojim misli razširjajo in s kojim bodi zvezovali celoten svet. — Mislijo, da se bo francoska deputacija enako pogodila kot angleška pred njo.

## Iz stranke.

Ljubljanskim sodrugom! Danes, v ponedeljek, dne 5. t. m. ob 20. uri se staneč članov JSDS v mali dvorani »Mestnega doma«. Dnevni red: Poročilo o Vukovarskem kongresu iz kaznice prinesite s seboj.

## Naša sodna uprava.

(Iz uradniških krogov.)

Dne 4. maja t. l. je izšel začasni zakon o začasnih skrajšavi sodniške pripravljalne službe, s katero se v svrhu pridobitve novih sodniških uradnikov znatno — na eno leto — skrajša doba sodne pripravljalne službe. S tem se upa odposliti sedanjemu deloma vsled izločitve nemških uradnikov nastalemu pomanjkanju sodniškega osebja. Želimo, da ima akcija uspeh.

Obenem pa želimo dosedanjim okrajnim sodnikom, ki so morali poleg sodnega vodstva vršiti ves čas od prevrata naprej, to je več ko pol drugo leto, ono delo, katero so po preji opravljali dva do trije sodniki — sami ter istočasno še tudi nositi vse breme odgovornosti, da dobe temu primerno nagrado.

Ob tej priliki je treba omeniti, da dobe okrajni sodniki in vodje sodišč pogosto manjšo plačo kot pri istem sodišču nastavljeni kancelisti, ki opravljajo le pisarniško delo ter je teži skoraj pri vsakem sodišču po več skupaj.

Ker pa že vnaprej vemo, da z ozirom na dosedanje zanesljive izkušnje, ki kažejo na neobrnjeno prevzete vse grde avstrijsko-birokratske neuhvaležnosti v jugoslovanski sodno upravo — da izlepa take nagrade za nazaj ne bo in da je celo z gotovostjo pričakovati, da bodo označene okrajne sodnike vrhutega

## LISTEK.

FR. E.-C.

## Čehi in Poljaki.

Svetovna vojna je rodila na severu dve novi slovanski državi, to je češkoslovaško in pa Poljsko republiko.

Čehi, kakor tudi Poljaki imajo že svojo veliko državno tradicijo. Češka je bila dolgo časa in večkrat najvplivnejša srednjeevropska sila, n. pr. pod Otokarjem, ali pa Karlom IV. Enako je igrala pogosto tudi Poljska v vzhodni Evropi prav odlično vlogo, zlasti v 16. in 17. stoletju.

Znano je, da niso imele narodnostne meje v onih časih prav nobenega vpliva na državne meje, ampak so se države zmanjševale in povečevale vsled vojne, ženitev, podedovanja in podobnih okoliščin. Le tako so spadale pod različne države včasih pokrajine, ki niso imele z njimi prav nobene zveze. Španija in Belgija sta spadali n. pr. dolgo časa k Avstriji.

Tudi Poljska in Češka sta posedovali v časih svoje največje slave in moči de-

žele in pokrajine, do katerih nista imeli prav nobene pravice in sta si jih prilastili v nastalih vojnah ali pa na drugačen način. Enako sta jih seveda tudi zopet izgubljali. Meje, ki jih je imela ena ali druga država v časih svoje največje slave, nazivljejo češki ali pa poljski nacionalisti »zgodovinske meje«, oboji pa seveda prav radi pozabijo povedati, da bi se te »zgodovinske« meje morale pravilneje nazivati »krivične« meje.

Te »zgodovinske« meje so dale sedaj tudi povod za vojno med Rusi in Poljaki na eni strani ter za češko-poljski spor na drugi strani. Med sedanjjo češko in poljsko republiko leži namreč Šlezija, ki je silno bogata zlasti na premogu. Prebivalstvo je mešano. Precej je Čehov, še več Poljakov, največ je pa Nemcev. Na Nemce se mirovna konferenca, kojo vodi načelo »samoodločevanja« narodov, seveda niti ne ozira ne, ampak je odločila, naj glasuje ljudstvo samo, hoče li pripadati k Poljski ali k Češkoslovaški republici.

Umevno je seveda, da napenjata sedaj obe državi prav vse moči, da bi se polastili bogate dežele. Zlasti brezobzirni so

Čehi, ki v svojem nacionalnem šovinizmu in imperijalizmu nikdar niso bili prevzetnosni. Ni jim dovolj, da so podjarmili milijone Nemcev, Madžarov, Poljakov in Rusinov, na vsak način se hočejo polastiti še bogate Šlezije (pravilneje seveda: šlezki premogovnikov) in utemeljujejo svoj imperijalizem s tem, da je spadala svoje čase Šlezija k češkemu kraljestvu. V to svrhu so mobilizirali vse, kar leže in kar gre. Prvič je ententna komisija sestavljena njim v prid. Njen predsednik francoski grof Mannerville, ki je lastnik mnogih delnic Škodovih tovarn v Plznu. Drugič vzdržujejo v spornem ozemlju svoje češke upravne organe in pa veliko množico oborožene sile, poleg oboroženih tolp. Vsi ti delajo seveda s polno paro v prid češki določitvi in se ravnaajo po geslu: Če ne gre izlepa, mora iti pa iz grda. Da bi preslepili domačo in tujo javnost, so krepko na delu razne agenture, ki kričajo o poljskih nastavitvih itd. Ker pa pri nas seveda le redkokdo bere poljske liste, pač so pa zelo razširjeni češki, zahajajo seveda tudi v slovenske liste vesti o ubogih Čehih v Šleziji, koje davijo, morijo in preganjajo Poljaki

A tudi Poljaki se ne branijo Šlezije, a priznati moramo, da se vede vsaj oficijelna Poljska v tem oziru mnogo korektnje. Ona je umaknila iz spornega ozemlja vse svoje upravne organe in vso svojo oboroženo silo. Pač se pa šlezki Poljaki na vso moč upirajo češkim nastavitviam. Vzhodni del dežele je namreč močno poljski, poleg tega se je pa naselilo po industrijskih krajih zelo veliko poljskih delavcev, med katerimi je nacionalna zavest krepko razvita. Ni čuda tedaj, če prihaja zato zopet in zopet do krvavih spopadov med poljskim delavstvom in češkim orožništvom, ki ni ravno preveč izbirično v agitacijskih sredstvih. To je dalo tudi povod poljski socijalno-demokratski stranki, da se je na svojem zadnjem strankinem zboru intenzivno pečala s šlezkim vprašanjem in ostro protestirala proti češkim agitacijskim metodam.

Vsled neprestanih spopadov in nemirov se je tudi odložil plebiscit, ki je bil predviden za tekoči mesec. Listi so pa tudi že poročali, da bo vsled nemirov, ki izhajajo iz prehude agitacije, plebiscit sploh odpadel in so pri tem ugibali, komu bodo pariški mogotci prisodili to deželo.

Za nas socijaliste je vprašanje seveda popolnoma jasno. Vse meddržavne zadeve naj se uredijo v sporazumu s prizadetim ljudstvom tako, da se zaduži že v kal vsi vzroke bodočih vojn. V to svrhu bi morale odstraniti predvsem prizadete stranke vse svoje upravne organe in oboroženo silo iz spornega ozemlja ter izročiti upravo popolnoma nepristranski državi. Dežela naj se razdeli v več glasovalnih okrogov, ker ne gre, da bi parodstvena večina odločevala o usodi vsega prebivalstva in vse dežele. Plebiscit bi se potem moral vršiti za Češko, Poljsko in seveda tudi Nemčijo.

Le na ta način bi bila končno odbita os neznošnim nacionalnim bojem v takih mešanih deželah, saj vodijo vse krivično in enostranske rešitve takih vprašanj le do novih oboroževanj in do novih krvoprelitij. Vse pa kaže, da ustvarjajo pariški mogotci namenoma na vseh koncih in krajih nove Alzacije-Lorene. Izigrati hočejo državo med seboj, da jih bo potem tem lažje podjarmil in zaslužil ententni kapitalizem. Le na ta način se upajo ubraniti tudi masševanja prevaranih narodov.



Še nekateri našo nastavljeni sodniki z enoletno skrajšano prakso vsled protekcije prehiteli, — dovolite, da še nekoliko temeljite osvetlimo moralno višino naše sodne uprave, da bo vsaj naše veselje nad njo — popolno.

Že večkrat se jo je opozarjalo, da naj popravi slovenskim sodnikom vsled njihovega narodnega uradovanja njim po nemško-avstrijski. Pravi z neopravičenim zapostavljanjem pri imenovanjih prizadejane krivice, tako da spravi zopet po službenih letih starejše uradnike v prvotni vrstni red — pred po službenih letih mlajše ali bolj svetohlinške uradnike, katere se je zaradi tega protežiralo.

Bornirani višji na to niti do sedaj še niso reagovali.

Po dr. Goršičevi brošuri „Prvo leto našega pravosodstva“, kateri v svoji recenziji v „Slov. Narodu“ niti višji deželni svetnik, sedaj vseučilišni profesor, dr. Dolenc v bistvu ni mogel ničesar ugovarjati — v pravo luč postavljeni višji — stoji sedaj vsaj v enem oziru pred fait accompli.

List „Slovenski pravnik“ se je še v času pred vojno in tekom vojne, torej v ultranemškem času — svobodno razvijal.

Komaj pa je s prevratom Jugoslaviji napočila svoboda, se je moral ta list, ki je — poprej svobodno kritikal napake zakonov, naredb in najvišjih razsodbe — ukiniti! In zakaj? Ker je na obnem zboru društva Pravnik neki višji predlagal, naj se ob vzhajajoči svobodi presoduje na svobodni podlagi zasnovani list v birokratski naredbenik, ki bi naj objavljal uradne navedbe in v svojih recenzijah k tem navedbam vedno tudi še rekel ja in amen!

Temu predlogu se je sicer oponiral, ali očitno iz strahu pred zamero višjim — dosedaj (pravkar je od prevrta sem zopet izšel prvi snopič omenjenega lista, živio!) nihče že ni imel več veselja, da nadaljuje poprejšnje svobodno delo „Slovenskega pravnika“.

Dne 5. julija t. l. se vrši vnovič občni zbor društva „Pravnik“, ki pa stoji, hvala Bogu, že pred dovršenim dejstvom izdaje omenjenega lista, ki se zopet izdaja na poprejšnji svobodni podlagi.

Želim udeležnikom, posebno onim višjim krogov, več poguma in manj birokratske nezmožnosti! Po uspehih jih boste spoznali! Le po tem merilu se naj vedno presoja zmožnost in nezmožnost.

Nepobitno je, da je slovensko pravosodstvo več ko polgrdo leto po prevratu pogrešalo lastno pravniško literaturo, popolnoma pogrešalo publikacijo razsodbe, z upravičeno nevoljo občutilo pomanjkanje sodnikov! — Vse to pač tvori zadostni dokaz nezmožnosti vodstva tako pri višjemu deželnemu sodišču kakor pri poverjenstvu, in sicer pri onih višjih činiteljih, ki tam stalno delajo blisk in grom! Ker so pa delali blisk in grom po stari avstrijskantski šabloni, so v spremenjenih svobodnih razmerah tako daleč zabredli. Namesto da bi se bil tudi tam pojavil genij svobode, ki pometi s starimi birokratskimi običaji ljubeznjivih obljub brez sledečih moških dejanj, videlo se je tam po večini le stikanje po prejšnjem avstrijskem Amtsschmelnu brez lastne velikopotezne inicijative!

Opomin (v „Slov. Narodu“): Ja, slovenski pravnik, tako ne sme iti dalje! — zaklican iz višjih ust, pač še ne tvori udeleževanje sposobnosti vodstva! Vode morajo tudi znati s kordilnim nastopom privabiti ljudi k delu, ne smejo pa s svojo birokratsko nedostopnostjo deložne ljudi ignorirati ali celo odbijati!

Navedeno smo pribili, da pokažemo, da sicer s potrpljenjem prenašamo krivično zapostavljanje, da si pa svobodne besede v Jugoslaviji ne damo kratiti nikoli več!

## Iz komunistične Slovenije.

„Rdeči prapor“ priznava v svoji zadnji številki, da je komunistična Slovenija zato tako obljudena, ker razmnožuje komuniste tiskarski škrt.

Belgrajski tiskarski škrt laže kot je videti najhuje. On trdi, da živi na Koroškem 100.000 komunistov.

Ljubljanski tiskarski škrt pa že ve, da živi na slovenskem Koroškem komaj 100.000 ljudi, včevši žene in otroke. Zato je našel na Koroškem samo 10.000 organiziranih komunistov.

Iz tega sklepamo, da na Koroškem ni ne klerikalcev, ne socialnih demokratov.

Koroško delavstvo se seveda tudi ljubljanskemu tiskarskemu škrtu iz srca smeje in ve, koliko se sme tej kanali verjeti.

## Dnevne vesti.

### Stanovanjska kriza v Ljubljani.

Naredba poverjenstva za socialno skrb, menda št. 166, dela Ljubljani in Ljubljancem silne preglavice. In sicer opravičeno in neopravičeno. Kakor je bila naredba dobrohotna, opazujemo tudi mi, da se gospoda pri stanovanjskem uradu pač peča s preskrbljevanjem udobnih stanovanj za lksinsilone, čeprav zažene kar kopo drugih ljudi na cesto. Stanovanjski urad je pravzaprav premeščevalni urad strank. Vsaj po tem lahko tako sodimo, kar čitamo po listih. Prav lepo bi bilo, če bi naš stanovanjski urad podal poročilo, ne koliko slučajev je posredoval, ampak koliko oseb in strank je postavil na cesto, da je toliko in toliko oseb spravil pod streho. Dalje bi bilo prav interesantno vedeti, koliko prostorov je evirial, ki bi se dali spremeniti v stanovanja. Tako pa kar molči, češ, mi smo modriani.

Umrl je v Švici v Territetu 2. junila oče bivšega generalnega tajnika jugoslovanske mirovne delegacije v Parizu dr. Bogumila Vošnjaka g. Mihael Vošnjak v svojem 83. letu. Bil je med prvoboriteljev za nacionalno osvobodjenje in se je preselil v Švico l. 1915, kjer je živel v izgnanstvu. Ker je bil osumljen veleizdaje, je avstrijska vlada zaplenila vse njegove premoženje. Ravno v trenutku, ko bi se imel vrniti v domovino, je zatisnil oči. N. p. v m.!

Dragocen knjižni dar je naklonil naš univerzi Nikolaj baron Gager s tem, da je podaril zbirko starih zemljevidov univerzitetnemu geografskemu seminarju. V naših starih gradovih se nahajajo še druge bogate knjižnice, ki niso dostopne našim znanstvenikom in tudi ne učenci se mladini. Upamo, da najde čin barona Gagerne posnemovalce.

Pasji kontumac v Ljubljani. Tui srednje velik pes, dolge sivo-rjave dlake, belih nog, okoli vratu in po zobcu belo lisast, je v Ljubljani ogrižel več oseb (prekone tudi psov) in je bil od varnostne straže ustreljen. Pri sekciji se je dognalo, da je bil t. es stekel. Da se zabrani razširjenje stekline, ukazuje mestni magistrat na podlagi § 2, 41 in 42 zakona o živinskih kužnih boleznih do preklica sledeče: 1. V področju mestne občine Ljubljane morajo biti vsi psi neprenehoma na verigi ali pa morajo imeti nazobčnike, ki zabranjujejo grizenje. 2. Psi, ki se jih zaloti proste brez nazobčnika, je takoj pobiti: proti posestnikom takih psov se bo uvedlo kazensko postopanje. 3. Vsakdo mora svojega psa, če pride v dotiko s steklimi ali stekline sumljivimi psi, ali če zapazi na njem znake stekline, oddati koniacu v poboi, ali ga pa tako zavarovati, da ni nevaren za okolico. Tudi mora slučaj takoj naznani mestnemu magistratu. 4. Prestopniki tega razglašajo, ki stopi takoj v veljavo, se bodo kaznovali po kazenskih predpisih prei navedenega zakona.

Provizionisti direktije rudnikov donavske paroplovne družbe v Pečuhu, ki bivajo v Sloveniji, naj sporoče poverjenstvu za socialno skrb v Ljubljani svoj naslov, navedbo številke odloka, s katerim jim je bila provizija priznana. Zaeno naj pošljejo naravnost navedeni direktiji uradno potrdilo, da so še živi.

Umrl je g. Ivan Bonač, občinski svetnik, trgovec in književnik v Ljubljani.

Umrl je v Ljubljani od 20. do 26. junija 28 oseb (16 tujcev), novorojencev je pa bilo 27.

### BAVARCI ZA MADŽARSKO DELAVSTVO.

München, 1. Močno obiskano zborovanje münchenških obratnih svetov je izdalo sklep, v katerem obratni sveti vseh človeških pravic gropanemu madžarskemu proletariatu sporočajo pozdrave in izjavljajo, da se priključujejo bojkotu proti reakciji na Madžarskem. Zavrnilo bodo vsako delo, ki bi moglo koristiti sedanjim madžarskim mogotcem. Vsi münchenški delavci, ki bi delali proti temu sklepu, se bodo proglasili za stavkoke. Razen tega je bila na zborovanju izražena želja, naj se pozovejo tudi tiskari, naj ne tiskajo ničesar, kar bi se obračalo proti bojkotu ali kar bi zagovarjalo madžarske mogotce. Zveza transportnih delavcev je že pred nekaj dnevi sklenila priključiti se bojkotu in pozvati moštvo donavske paroplovne družbe, da naj ne prepušča parnikov na Madžarsko in da naj s parniki, ki vozijo v Rumunijo ali v kako drugo državo, ne pristajajo ob madžarski obali.

### KRASIN ZAPUSTI LONDON.

London, 2. V poslanski zbornici je Bonar Law naznanil, da se Krasin vrne v Moskvo, da predloži sovjetski vladi angleške pogoje, od katerih je odvisna vzpostavitev gospodarskih odnošajev s sovjetsko Rusijo.

### 14 PREDSEDNIŠKIH KANDIDATOV V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

Washington, 2. V včerajšnji seji je konvent demokratske stranke v San Franciscu odobril volilni program. Za predsedniško mesto v Zedinjenih državah bo nastopilo prejkone 14 kandidatov.

## Novice.

— Trpljenje Rusov v Beogradu. »Beogradske dnevniki« prinaša naslednjo sliko o življenju Rusov v Beogradu: »Rusi na delu. Naši bratje Rusi in sestre Rusinje ne sede popolnoma brez dela v tem Beogradu. Že več mesecev se pri »Imperijalu« vsaki drugi ali tretji dan licitira. Licitira se vsaka stvar in mnogi so zadovoljni, da kupijo ceno »pravo rusko robo«. Na teh licitacijah je mnogo tobaka, bazarov in barak, v katerih se zopet prodaja »prava ruska robo«. Neki kramar z glavne ulice priče, kako je prodal Rusom več sto jantarevih imitacij in te so potem licitirali in prodajali kot »prave ruske jantare«. Poleg mnogih poslov, katerih so se lotili Rusi v Beogradu, je interesantno, da je v Sarajevski ulici prevzel pekarnico in peče kruh ruski častnik. On izvršuje pekarsko obrt s svojo ženo in še z eno gospo, bržkone sestrično. Svet kupuje rad kruh od Rusa in sladko je »pravi ruski hleb«.

— Sladkor za državno uradništvo. Ministrstvo prehrane bo oddalo od 1. julija dalje vsem državnim nastavljenjem in uradnikom naknadno po dva kg sladkorja na vsako osebo družine. Za člane družine se štejejo vsi oni, za katere prejema dodatno draginsko doklado.

— Karakteristični dogodek na demarkacijski črti. »Politika« prinaša pod naslovom »Avanti« in besedilom »Perje ima ptič ni, puško nosi, vojak ni, teče kakor zajec, a zajec ni. — Uganka s solunske fronte« — nastopni dogodek: Pred nekaj dnevi se je vezbal oddelek našega orožništva v bližini demarkacijske črte. Ker so bili brez častnika in niso poznali terena, so blizu hriba Sv. Barbare prekorčili demarkacijsko črto. Tu pa se je nahajal oddelek italijanske vojske. Kakor hitro so ardit opazili naše orožnike, jih niso niti čakali, temveč so začeli brez kakršnihkoli so dvignili roke, da bi se predali. Naši orožniki so se čudili, toda pred njimi ni mogli kaj izpregovoriti, so došli trije oddelki italijanske vojske s strojno puško in poročnikom v namenu, da se predajo. Sele, ko je došel na bojno polje poveljnik orožnikov, se je stvar razjasnila. Pojasnil je Italijanom, da so se brez vzroka predali ter se oprostili, ker so naši orožniki nehoti prekoračili demarkacijsko črto.

— Atentat na gledališču. Kakor javlja »Neue Freie Presse«, je v plovdivskem gledališču »Odeon« med predstavo, ki se je vršila v korist »žrtv boljševiškega terorja«, eksplodiralo več bomb. Pod razvalinami gledališča je obležalo 150 mrtvih. Po cestah je prišlo med demonstranti, policijo in vojaštvom do spopadov. Varnostni organi so aretirali mnogo oseb. Atentatorji so kanili napasti ministrskega predsednika, ki pa slučajno ni prišel.

Poročilo o potopitvi parnika na Nevi, na kojem je bilo 300 ujetnikov, demantirajo. Dumajsko tajništvo za zunanje zadeve je dobilo o tej zadevi obvestilo, da se je potopila ruska bolniška ladja in da je utonilo tu 60 Rusov in 10 državljani biv. avstr. ogr. monarhije. — Pri nas so pa pisali o 2000 utopljenih!

## Kultura.

Zakaj so socialni demokratje vstopili v vlado. Izdala knjižnica »Pravo Naroda« v Beogradu, Strahiniča Bana ul. 26, ki jo urejuje sodrug Vitoimir Korač. Vsebinska brošura je sledeča: Praktični vzroki, uspehi in neuspehi jugoslovanskega socialističnega ministerijalizma in odgovor na komunistično kritiko. Brošura je pisana v srbohrvaščini in tiskana v cirilici. Vsem sodrugom jo prav toplo priporočamo. Naročila naj se pošljejo na gornji naslov.

Zaključek operne sezone: Na željo množestvih B abonementov, ter vsled vročine je gledališka uprava sklenila s 3. julijem zaključiti sezono. Cenjeni B abonementi so vsled tega prikrašani za eno predstavo »Jevgenij Onjegin«, katere v tej sezoni odpade. V prihodnji sezoni se bo ta predstava takoj v začetku vpriporila za B abonement. P. t. abonementi blagovolijo to vzeti na znanje.

## Gospodarstvo.

— Za odpravo stanovanjske bede v Beogradu. »Politika« poroča, da so posamezna ministrstva sklenila, zgraditi poslopja za svoje urade. Razen tega izdela ministrstvo za javna dela v sporazumu z beogradske mestno upravo podrobne načrte o izgraditvi Beograda. Pripravlja se

tudi posebna naredba, po kateri bo hankam in zavarovalnim družbam prepovedano, stanovati v zasebnih poslopih in boče morale v najkrajšem roku zgraditi lastne palače za svoje urade. To se bo zahtevalo tudi od raznih uglednih bogatašev.

— Izvoz žita. Po točnik poročilih o stanju žita v Banatu in Baranji se je ugotovilo, da bo dosegel izvoz približno 56 tisoč vagonov žita. Da se bodo te množice žita izvozile, se bo rabilo časa 4 mesecev, a to samo v slučaju, če bo železniški promet izboljšal.

— Koliko je železnice na svetu? Na obnem zboru železnice do Pacifika je poročal družbin ravnatelj, da je danes na vsem svetu 680.000 km proge in od tega jih imajo Zdržene države, Anglija in Nemčija tretjino.

## Iz Slovenije.

Brežice. (Batine.) Ko je dne 1. julija t. l. vozil vlak št. 551 iz Hrvaške skozi Brežice, je osebo progovne železnice slo ravno na delo ob jutranji uri. V vlaku so bili vojaški novinci, ki so se obnašali tako, da smo bili nekateri železničarji okusili celo palice in kamenje. Lepa reč, smo si mislili, pa bratski pozdravi! Tudi jaz sem dobil eno gorke čez pleča.

I. H.  
— Iz Poljčan. (V interesu južne železnice, posestnikov in trgovcev Poljčanske župnije.) Dvakrat smo že čitali v »Napreju« o postajenačelniku g. Grlicu v Poljčanah. V »Napreju« št. 138 je bil članek pod naslovom: »Vprašanje obratnemu ravnateljstvu državne in južne železnice. K temu dodamo, da postajenačelnik v Poljčanah dostikrat nima voza za lesnega trgovca, čeprav ima vozove v postaji, ako mu pa ponudi napitnino 50-100 kron ali pa plača dobro večerjo in pijačo pa se voz dobi. Pred tednom dni si je naročil stranka voz da naloži blago, ko pa drugi naslednji dan to je 48 ur pozneje vpraša (ime znano), ali že dobi voz in če sme naložiti, dobi za odgovor da ni voza in ga res še do danes ni bilo. — Dne 12. maja se je med postajama Ponikva in Poljčane ugal voz z žveplenim praškom. Goreč voz so na postaji Poljčane odpeli in je zgorel; rešilo pa se je nekaj vreč žvepla, ki sh ga tuji ljudje odpeljali zastopni, namesto da bi ga bil postajenačelnik spravil ali pa prodal, da bi se bila škoda železnici vsaj deloma pokrila. Tudi ljudje so potem po prodajalnah prodajali tisto žveplo. — Kaj poreče k temu obratno ravnateljstvo južne železnice? Postajenačelnika v Poljčanah naj pouči, zakaj je v postaji. Moža le malokdaj človek najde na prostoru; enkrat gre na lov, drugič je kje pri čebelah, dostikrat ga pa sploh ni nikjer, ker ga bolj zanima občinski urad in krajni šolski svet, kjer posestnikom pripomore do nepotrebnih plačil. Ako navedeno ne bo zadostovalo, da se poboljša, pride še nova metla.

Črnomelj. (Popravek.) Z ozirom na dopis: »Črnomelj. klerikalna morala.« v Vašem listu z dne 12. junija 1920 št. 133 zahtevam v lastnem imenu in kot oče in pravni zastopnik svojega sina Vilkota Kambiča, da sprejmete v smislu § 19. tiskovnega zakona v Vaš list nastopni popravek:

1. Ni res, da sem jaz tako zagrizen klerikalec, da sem svojega vajenca Miroslava Steržinarja, ki se je bil proti moji volji, z dovoljenjem svojih staršev zapisal v sokolski naraščaj in nastopil dvakrat pri javni telovadbi, odpustil od vajenskega pouka; res je, da sem omenjenega vajenca, ki je bil preje že pri dveh mojstrih, odslovil zgolj zaradi neuhajljivosti in nesposobnosti.

2. Ni res, da so tekli kmetje, lastniki češenj, za orlovskim naraščajem, pri katerem je bil tudi sin g. Kambiča; nasprotno je res, da moj sin ni več pri orlovskem naraščaju, da kmetje v obče sploh niso tekli za orlovskim naraščajem, ker je naraščaj dovolj imel kupljenih češenj na razpolago in ni bila pri tej prirreditvi ukradena ne ena češnja in poškodovano ne eno drevo. — Franc Kambič, mlazar.

Sestanek igralcev nogometnega odseka »Svobode« se bo vršil v ponedeljek dne 5. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih Selenburgova ulica 6.

Obrtniki na Koroško! Dne 18. julija 1920 se bo vršil zlet obrtnikov iz Slovenije v Borovlje. Pojasnila da g. Eng. Franchetti v Ljubljani.

Svarilo. Občinstvo se tem potom opozarja, da nisem plačnik za dolgove bodisi stare ali nove, ki jih je zakrivila ali napravila moja žena Marija Bratec roj. Goršek. — Ernest Bratec, rudar v Zabukovci.

Izdajatelj: Ivan Mlinar. Odgovorni urednik: Jak. Vetrovec.

Ne morete spati? Niti delati? Imate nervozne bolečine? Občutek zadovoljstva doprinese Vani Fellerjev pravi Elza-fluid. 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 36 K.

Trpite na počasni prebavi? Zaprtnu? To zlo se odstrani s pravimi Fellerjevimi Elza - kroglicami. 6 škatlic 18 K. — Želodec okreplja joča švedska tinktura 1 steklenica 15 K. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stupica donja, Elzatr g št. 252. (Hrvaško).

—D— 930

## UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUŽA Z OBLIČNO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA.

ZA SHODE IN VESELICE.

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA

TISKANJE ČASOPISOV, KNJIG,

BROŠUR ITD.

STEREOTIPIJA, LITOGRAFIJA.

Zaloga novih raznovrstnih dvokoles z najboljšo pnevmatik, posebej plašče, razna črva in vsakovrstni deli za dvokolesa in rezne stroje. — Vzamejo se tudi stara dvokolesa in stroji v račun. 623

F. B., trgovina z raznimi stroji. LJUBLJANA, Stari trg 28.

### Iščemo

## tajnika,

ki bi bil zmožen voditi tudi pevske zbor. Ponudbe sprejema uprava »NAPREJA« pod »Tajnik«.

## Dvokolesa,

nova z dobro pnevmatik po K 2800.—

Plašči in razne cevi po znižani ceni.

F. BATJEL, LJUBLJANA, Stari trg št. 28.

## Stavb. podjetje ING. JOS. DEDEK Kranj, Slovenija

### Izvršuje:

Betonske in železobetonske stavbe Moderne industrijske naprave  
Zgradbe za izrabo vodnih moči Kanalizacije  
Elektrarne Vodojeme  
Mostne zgradbe Visoke stavbe vseh vrst  
Jezove Poljedelska poslopja  
Obrežna zavarovanja Cestne stavbe

ter ima na razpolago veliko množino okroglega železa za železobetonske zgradbe.

## ZLATOROG MILO

je najboljši in najcenejši povsod za dobiti

Izdeluje kristalno sodo, sveče in toaletno milo.

Prva mariborska tovarna mila Maribor.